

Delibes va guanyar el Nadal amb una primera novel·la que el duria a convertir-se en escriptor • 58 anys després reflexiona, recorda, aconsella i ens convida a lluitar • Entrevista de Virgínia Mascaró • Fotografies de Nacho Gallego / EFE

Primer de tot voldria agrair-li el món que ens ha llegat a través dels seus llibres, un món rural, primitiu i de gent senzilla, que l'anomenada civilització i el progrés han fet desaparèixer definitivament. Vostè que el va conèixer i descriure tant bé, pot confirmar aquest fet?

En efecte. El món rural ha canviat, unes vegades per bé —el progrés tècnic—, i unes altres per mal, en la naturalesa natural i la vida senzilla, poso per cas. En línies generals es podria afirmar que va ser la televisió la que va modificar aquell món. La tele va substituir l'avi. I les seves històries i la seva saviesa camperola van quedar desplaçades pels serials i les senyorettes sense enagos. L'invent es va imposar i als pobles castellans s'hi ha produït una veritable revolució.

És un escriptor amb territori: Castella la Vella. Aquesta territorialitat literària és la que ha donat universalitat a la seva escriptura. Hi inscriu un ésser humà amb les seves passions i els ressorts que les mouen, un mirall on es pot mirar tothom. En aquest sentit, ¿creu que la literatura ens agermana, en la mesura que apel·la al que compartim com a humans? I tant, i tant... El localisme subtilment interpretat ens dona la universalitat. Les funcions, d'una banda a l'altra, són intercanviables.

Descobrir la Castella oprimida i prostrada, tan allunyada de la colonitzadora i imperial, m'ha fet estimar el seu paisatge, la seva gent. ¿Llegir ens ajuda a ser més tolerants?

La Castella que vostè estima és l'autèntica Castella, la vella, no la imperial.

En el pròleg del primer volum de les seves obres completes, editades per Destino el 1964, vostè hi deia: "Una preocupació sempre viva en mi ha estat trobar valors estables, valors materials permanents, i fins avui no n'he trobat cap de menys enganyós que la naturalesa". Més de quaranta anys després ha escrit, amb el seu fill Miguel Delibes de Castro, *La tierra herida. Qué heredaran nuestros hijos*, on constata que la naturalesa que vostè va conèixer i estimar està desapareixent a marxes forçades. Davant d'una situació així, què podem fer?

Estem maltractant la naturalesa natural. Comptem amb els mitjans per impedir-ho, però ens espanta fer-los servir. Fa uns mesos vaig atacar Bush per la seva passivitat davant Kyoto, avui ataco Espanya perquè en lloc de reduir l'emissió dels gasos d'efecte hivernacle els ha augmentat. Hem de se-

guir lluitant, no només per una obligació moral, sinó com a mitjà de supervivència.

Les seves novel·les són com pel·lícules que et submergeixen literalment dins un món en què no falta ni sobra res. ¿Creu que per aquest motiu ha estat tan difícil adaptar-les al cinema? Amb excepcions honorables com *Los santos inocentes* de Mario Camus, esclar. Suceeix que els protagonistes de les meves novel·les solen ser pobres, desheretats. Al poble el fascinen els rics, els seus cotxes i les seves mansions suntuoses

Vostè ha confessat: "Jo no he estat tant jo com els personatges que he presentat en aquest carnaval literari. Ells són en bona part la meua biografia". Amb quin s'identifica més? ¿Tal volta amb el senyor Cayo, d'*El disputado voto del señor Cayo*, o amb Cipriano Salcedo, el protagonista d'*El hereje*?

Tots formen part de mi. Coneixent-me i llegint els llibres amb atenció, el lector endevinarà on s'amaga Delibes en cada personatge.

Com veu la seva obra amb la perspectiva del temps? Ho ha dit tot? En el sentit que ha construït una

"Com a lectura de pàgina, acudeixo a Marcel Proust amb freqüència. La seva prosa em resulta refrescant"

obra com a resposta a un món mal fet, ha afirmat: "La meua aspiració estètica ha enllaçat sempre amb una preocupació ètica: procurar el perfeccionament social". Si, hi estic d'acord. Això he dit. Si he arribat lluny o no és una qüestió que es veurà amb el temps.

Vostè ha definit la seva trajectòria vital com la d'un perdedor, però en la pràctica ha estat un guanyador. Com ho explica?

Fins a quin punt sóc un guanyador només ho sé jo. Ho seria si sabés que la meua literatura commourà els lectors,

farà que vulguin veure que l'amor i la felicitat no són on els busquen.

L'editorial Menoscuarto de Palència vol editar els seus contes complets. ¿Li fa il·lusió, aquesta nova publicació?

Poca. En realitat els nois de Palència no volen editar els meus contes, sinó les novel·les curtes: *La mortaja*, *El loco*, etcètera. Aquestes novel·les tenen més contingut que els relats i més interès literari.

Llegeix o rellegeix? Quins llibres?

Visc des que era un infant amb un llibre al costat. Llegeixo més que rellegeixo. No voldria deixar res d'important sense veure. Com a lectura de pàgina, per pur entreteniment, acudeixo a Marcel Proust amb freqüència. La seva prosa em resulta refrescant.

Vostè està considerat un mestre de les lletres. Quin consell donaria a algú que es dediqui a l'ofici d'escriptor? I al de periodista?

Que llegeixi. I el periodista, que llegeixi llibres i diaris intel·ligents. Que exerciti la professió des de jove: entrevistes, articles, crítiques, reportatges... S'ha de procurar tenir una personalitat abans de donar-se al públic. Tècnicament el periodisme ha avançat molt. Els periodistes, en canvi, no hem arribat a la seva alçada. Potser perquè la tècnica pot progressar indefinidament i la intel·ligència de l'home no.

Nou llibre amb la narrativa breu completa

L'escriptor Miguel Delibes (Valladolid, 1920) fa molt de temps que no concedeix entrevistes, només respon qüestionaris, sempre que li vingui de gust. Internet va fer més senzilla aquesta tasca. El 28 d'abril passat vam rebre les respostes a unes preguntes enviades tres dies abans, però el diferit, sense dret a rèplica, ens ha obligat a quedar-nos amb ganes d'aclariments, puntualitzacions i explicacions més llargues. Amb tot, les breus respostes de l'escriptor castellà, membre de la Real Academia des del 1973, que ha guanyat els premis més prestigiosos en l'àmbit estatal, el Nacional de Literatura (1955), el de la Crítica (1962), el Nacional de las Letras (1991) i el Cervantes de Literatura (1993), fan prendre en la mesura justa la més mínima insinuació. Delibes es va donar a conèixer com a novel·lista amb *La sombra del ciprés* es

alargada, premi Nadal 1947, i el seu últim llibre publicat és *El hereje*, un cant apassionat a la tolerància i la llibertat de consciència. Sembla, però, que no serà l'últim llibre seu. Menoscuarto Editorial, de Palència, té previst publicar a l'octubre la seva narrativa breu completa. Un llibre que inclourà *Viejas historias de Castilla la Vieja*, el conjunt dels llibres de contes fins ara publicats, a més de *Si estas con viento sur*, *La partida*, *La mortaja* i *Tres pájaros de cuenta*, que són tres relats llargs que en el seu moment van donar nom a un llibre, a més d'altres contes, explica José Ángel Zapatero, director de Menoscuarto. El llibre veurà la llum després d'un any de feina intensa i té un interès especial perquè és la primera vegada que es publica la narrativa breu completa de Delibes en un sol volum. Per a la publicació, Menoscuarto ha

hagut d'acordar la cessió dels drets de publicació amb Destino, ja que aquesta editorial té tots els drets de l'obra de l'escriptor. L'editorial palentina té previst fer una edició rústica d'entre 5.000 i 6.000 exemplars en la col·lecció *Reloj de Arena*.

Ara bé, per conèixer Miguel Delibes des d'una perspectiva més pròxima a l'home i al novel·lista, cal llegir *El quiosco de los helados*, de Ramón García Domínguez, publicat el 2005 per Destino. En aquest llibre, escrit amb rigor biogràfic, però en un to confidencial, el periodista i amic personal de Delibes García Domínguez hi aporta el seu coneixement directe i personal de l'escriptor. Abraça des del seu naixement, el 1920, fins més enllà dels seus 80 anys. El llibre també inclou una col·lecció de fotografies del seu àmbit familiar i professional.